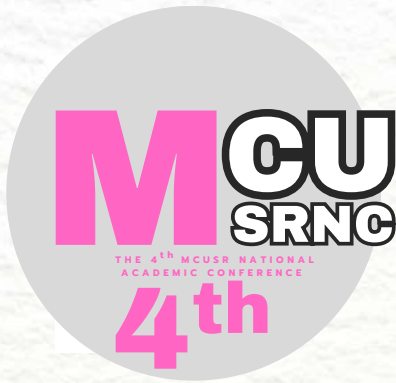

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ Proceedings

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ 4
The 4th MCUSR National Academic Conference

“นวัตกรรมกับการศึกษายุคใหม่
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

(Innovation and Modern Education towards
Sustainable Development)

จัดโดย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ร่วมกับภาคีเครือข่าย

25 เมษายน 2568

2
0
2
5

บรรณาธิการ: พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ. ดร.

ประธานคณะกรรมการ: พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, ผศ. ดร.

สำนักงานกองบรรณาธิการ:

กองบรรณาธิการรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4
ห้องประชุม 124-125 ชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ 305 หมู่ 8
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000 โทร. 044-142107 ต่อ 319
<http://www.surin.mcu.ac.th/mcusrc2022> E-mail: mcusrc2022@gmail.com

ออกแบบ: พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณูญ, อ. ดร. พระมหามานะ ปิยภาณี, บดินทร จินเปีย

จัดรูปแบบและพิสูจน์อักษร:

พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ. ดร.	
พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณูญ, อ. ดร.	พระมหามานะ ปิยภาณี
พระปรัชญา ชยวุฒโฒ, อ. ดร.	วันชัย ชูศรีสุข
เอกรัตน์ มาพะตุง	ณัฐธินี ชงโค
ลัดดาวัลย์ คงดวงดี	เจนณรงค์ ทะนะอัน
ธเนศ ทองอัม	

จำนวน: 850 หน้า

จัดพิมพ์โดย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ลิขสิทธิ์:

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ 4 The 4nd MCUSR National Conference ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ เท่านั้น

ความรับผิดชอบ:

เนื้อหาและข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ 4 The 4nd MCUSR National Conference ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

ภาคีเครือข่ายร่วมเป็นเจ้าภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุนทร ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุนทร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมณฑลอีสาน วิทยาเขตสุนทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุนทร

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุนทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

สถาบันวิจัยแห่งชาติ

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา:

พระพรหมวัชรธีรารจารย์, ศ. ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พระเทพวรเมธี, รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
 พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
 พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
 พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ. ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์
 พระครูศรีสุนทรสรกิจ, ผศ. ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาเขตสุรินทร์
 พระครูสุกิจติบัณฑิต, รศ. ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
 รศ. ดร. ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

บรรณาธิการ: พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ. ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, ผศ. ดร.

พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ. ดร.
 พระมหายุทธพิชาญ โยธาสโน
 พระปรัชญา ชยวุฒโธ, อ. ดร.
 พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ, อ. ดร.
 พระมหามานะ ปิยาภาณี
 อ. ดร. อนุรักษ์ สะอาดเอี่ยม
 อ. ดร. ภัฏขวัชร สุขเสน

กองบรรณาธิการ:

พระครูศรีปัญญาภิรม, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาวิจิต ธีรวิโส, รศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ. ดร. ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. ดร. ธนู ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. ดร. ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. ดร. วรภูมิ มูลสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. บรรจง โสดาดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปลัดสวพัฒน์วิสุทธิสารคุณ, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร. ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ. ดร. อำนาจ ยอดทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร. กังวล คัชขิมา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ. ดร. บุญญติ สาลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผศ. ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ. ดร.สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รศ. ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
รศ. ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ. ดร.สัณญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ. ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ. ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ. ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ดร.นฤมล ภูสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ. ดร.ยงยุทธ ขำคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ. ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ. ดร.อาสนะ เชิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อ. ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.คมวัฒน์ รุ่งเรือง	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
ดร.รพีพร ธงทอง	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น อุบลราชธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ. ดร.
พระมหาบุญเลิศ อินุทปญโญ, ศ. ดร.
พระครูวุฒิธรรมบัณฑิต, รศ. ดร.
พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ. ดร.
พระมหาสุพัทธ์ วชิราวุธ, รศ. ดร.
พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม, รศ. ดร.
พระครูศรีพุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร.
พระครูศรีปัญญาวิกรม, ผศ. ดร.
พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณฺโณ, ผศ. ดร.
พระครูสุธีวรปริชา, ผศ. ดร.
พระมหาวิศิต ธีรวิโส, รศ. ดร.
พระมหาพรชัย สิริวิโร, ผศ. ดร.
พระมหาสุพจน์ สุวโจ, ผศ. ดร.
พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ผศ. ดร.
พระครูสาธุกิจโกศล, ผศ. ดร.
พระมหาสมบัติ ฐานาโว, ผศ.
พระครูวิริยปัญญาภิวัฒน์, ผศ. ดร.

พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ. ดร.
พระครูสุเมธจันทสิริ, ดร.
พระปลัดกิตติ ยุติธโร, ผศ. ดร.
พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ, ดร.
ศ. ดร.บุญทัน ดอกไธสง
ศ. ดร.สมภาร พรหมทา
ศ. ดร.จำนง อติวัฒนสิทธิ์
รศ. ดร.สุรพล สุธะพรหม
รศ. ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง
รศ. ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน
รศ. ดร.สมชัย ศรีนอก
รศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู
รศ. ดร.สิน งามประโคน
รศ. ดร.ประพันธ์ ศุภษร
รศ. ดร.ประพัฒน์ ศรีกุลกิจ
รศ. ดร.กฤต ศรียะอาจ
รศ. ดร.ยุทธนา พูนเกิดมะเรียง
ผศ. ดร.ฐานิดา มั่นคง
ผศ. ดร.ธนู ศรีทอง
ผศ. ดร.เกษม แสงนนท์
ผศ. ดร.วิเศษ ชินวงศ์
ผศ. ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
ผศ. ดร.แสง นิลนามะ
ผศ. ดร.วรฤทธิ มุลสิน
ผศ. ดร.ปัญญา คล้ายเดช
ผศ. ดร.สุทัศน์ ประทุมแก้ว
ผศ. ดร.เกรียงไกร พินยารัก
ผศ. บรรจง โสดาดี
ผศ. กฤษนันท์ แสงมาศ
ผศ. เศรษฐพร หนูหนู
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม
ดร.ชูชัย ประดับสุข
ดร.สถาพร ภาคพรหม
ดร.อริเทพ ผาหา
ดร.เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย
ดร.ธนาทิพย์ อาดเนาลี
ดร.พูนศักดิ์ กมล

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ผศ. ดร.รพีพร ธงทอง

ผศ. ดร.นฤมล ภูสิงห์

ผศ. ดร.สุรินทร์ ภูสิงห์

รศ. ดร.อภิษฎา วัฒนโพธิ์

รศ. ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ. ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

รศ. ดร.ยุภาพร ยุภาศ

รศ. ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

ผศ. ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ. ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

ศ. ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

รศ. ดร.ประเวศ อินทร์ทองปาน

รศ. ดร.ไพรินทร์ กะทิพรมราช

ผศ. ดร.โกเมนทร์ ชินวงศ์

ผศ. ดร.ธีรรัตน์ แสงแก้ว

รศ. ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

รศ. ดร.อำนาจ ยอดทอง

รศ. ดร.วีระชัย ยศโสธร

รศ. ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้ทอง

ผศ. ดร.อาสนะ เชิดชู

ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู

ดร.ศิวธิดา ภูมิวรณีย์

ผศ. ดร.ศรีอุบล อินทร์แป้น

ดร.คมวัฒน์ รุ่งเรือง

ผศ. ดร.สุชาติ หอมจันทร์

ผศ. ดร.พัชรี ฤกษ์แก้ว

ผศ. ดร.เทพพร โลมารักษ์

ผศ. ดร.อมรเทพ วันดี

ผศ. ดร.เสาวรัตน์ ทศะ

ผศ. ดร.บาล ชะใบรัมย์

ผศ. ดร.ไพรัช จันทรงาม

ดร.วนิดา หอมจันทร์

ผศ. ดร.กระพั่น ศรีงาน

มหาวิทยาลัยการจัดการและ

เทคโนโลยีอีสเทิร์น

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผศ.ธรรมรัตน์ สีนุเดช
ผศ. ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ. ดร.บัญญัติ สาลี
ผศ. ดร.อภิศักดิ์ สุขยิ่ง
ผศ. ดร.อภิชาติ แสงอัมพร
รศ. ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
ผศ. ดร.วันชัย สุขตาม
รศ. ดร.วาสนา แก้วหล้า
ผศ. ดร.อัคราพร สุขทอง
ผศ. ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร
ผศ. ดร.นพฤทธิ์ จิตรสายธาร
ผศ. ดร.ศศิธร ศูนย์กลาง
ดร.วิโรจน์ ทองปลิว
ดร.วิจิตรา โพธิสาร
ดร.ธิดารัตน์ คณึงเพียร
ดร.วรรณพร บุณเปล่ง
ดร.วรรณภา พรหมศวร
ดร.ธิดา มุลาลินท์
นายธวัชชัย ยืนยาว
รศ. ดร.วันทนา เนาว์วัน
รศ. ดร.อำพล บุตดาสาร
ผศ. ดร.ฉันทัส เพียรธรรม
ผศ. ดร.ยงยุทธ ขำคง
รศ. ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
ผศ. ดร.ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง
ผศ. ดร.นิตยา สีนะวาร์
ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ
ผศ. ดร.ภูมิภควิธจ ภูมิพงศ์คชศร

ดร.ราชนร ปัญญาบุญ
ผศ. ดร.สิปปนันท์ นวลละออง
ผศ. ดร.ฉันทัส เพียรธรรม
ผศ. ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู
ดร.ศิริรัตน์ ขาวนา
รศ. ดร.บริบูรณ์ ขอบทำดี
รศ. ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์
ศ. ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาัมพวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ. ดร.
ผศ. ดร.สมชาย ดำเนิน
ผศ. ดร.กัณวล์ คิชฌิมมา
ผศ. ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน
ผศ. ดร.สถาพร วิชัยรัมย์
รศ. ดร.สมหมาย ชินนาค
รศ. ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา
ผศ. ดร.สุชาติ บุซลียานนท์
รศ. ดร.วินิจ พาเจริญ
ผศ. ดร.บุญรอด บุญเกิด
ผศ. ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
รศ. ดร.ประยงค์ จันทรแดง
ผศ. ดร.พีรวัส อินทวิ
ผศ. ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้จัดโครงการประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๔ ภายใต้หัวข้อ “พหุวัตกรรมการศึกษายุคใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งมีการได้รับความเมตตาจาก พระพรหมวัชรธีรจารย์, ศ. ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “พหุวัตกรรมการศึกษายุคใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ การปาฐกถา เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้พหุวัตกรรมการศึกษายุคใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย พระเทพวัชรสารบัณฑิต” รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อนึ่ง การจัดโครงการประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๔ นี้ ได้ดำเนินการจัดการประชุมในกลุ่มมนุษยศาสตร์ กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มศึกษาศาสตร์ ซึ่งที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดการประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ในช่วงที่พระพรหมวัชรโมลี, ป.ธ.๙, ดร. ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์ รูปที่ ๑ (ในขณะนั้น) และจัดการประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๓ ในช่วงที่พระราชวิมลโมลี, ป.ธ.๙, ผศ. ดร. ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์ รูปที่ ๒ (ในขณะนั้น)

การประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๔ ได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกแห่ง ที่ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้นิมนต์/ เรียงเชิญเป็นเกียรติ และมีข้อตกลงทางวิชาการร่วมกัน โดยมีผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนทั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ส่งผลให้การจัดการประชุมวิชาการในครั้งนี้ เกิดการบูรณาการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยและประสบความสำเร็จทางวิชาการอย่างยิ่ง จากประสบการณ์และความสำเร็จนี้มหาวิทยาลัยจะนำไปพัฒนางานทางวิชาการและดำเนินการจัดโครงการประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๕ และโครงการประชุมวิชาการ ระดับนานาชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๑ ต่อไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ขอนุโมทนาขอบคุณผู้บริหาร ภาคีเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และกองบรรณาธิการของมหาวิทยาลัย ที่ได้อุทิศตนเพื่อการสนองพันธกิจในครั้งนี้

(พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ. ดร.)

บรรณาธิการ

การประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๔
รองอธิการบดีวิทยาเขตสุรินทร์

สารบัญ

เครือข่ายการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 4	ก
กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ง
คำปรารภ....รองอธิการ วช สุรินทร์	ญ
สารบัญ	ฉ

กลุ่ม ศึกษาศาสตร์

บทความวิชาการ

การประยุกต์ใช้หลักธรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา The application of dhamma principles and technology in managing social studies education <i>พระปลัดตฤณภัทร จินตามโย, พระวิเทศพรหมคุณ, ชวาล ศิริวัฒน์, สุวัฒน์ รักขันโท</i>	1
การประยุกต์ใช้พุทธบริหารการศึกษาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล The application of Buddhist educational management in the dissemination of Buddhism in the digital era <i>พระมหาสุริยะ กิตติสาโร</i>	8
การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและลดความรุนแรงในห้องเรียน Application of the four Brahmaviharas in teaching social studies to promote morality and reduce violence in the classroom <i>ทิพวัลย์ บริพันธ์, พระวิเทศพรหมคุณ, สายรุ้ง บุปผาพันธ์, พระศิริเทพ ธมฺมวโร, มณฑลสิริ เลหาบุตร</i>	19
ปฐมบทแห่งการสร้างสรรคฉันทลักษณ์ไทย The genesis of thai prosody <i>สุบินรัตน์ รัตนศิลา, ประทีป ยศนรินทร์, คนงนาฏ ภูณวุฒิ, และจอมพณ สมหวัง</i>	25
การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม Innovative learning management to promote participatory learning <i>อติเมศร์ ด้วงเงิน, พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม, พระครูปิยธรรมบัณฑิต, ศักดิ์ดีดา งานหมั่น</i>	36
แนวคิดเพื่อการผลิตและใช้สื่อสารสนเทศทางการเรียนการสอน Concepts for the production and use of educational media <i>พระคทา สคารโว (เรื่อนเงิน), พระวิเทศพรหมคุณ, สมชัย ศรีนอก, ชวาล ศิริวัฒน์</i>	48

การปลูกฝังคุณธรรมในวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพ	58
Inculcating morality in the teaching profession to strengthen professional ethics จิราพร สอวิท, สุรัชย์ แก้วคุณ, สมชัย ศรีนอก, ศักดิ์ดา งานหมั่น	
บทบาทครูสังคมศึกษากับการสอนเรื่องการละเมิดศีลข้อ 3 เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับสังคมที่หลากหลาย	67
The role of social studies teachers in teaching about violating the 3 rd precept to learn how to live together in a diverse society พระมหาสมควร สุวณโณ (คัมภีร์ธรรม)	
การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้สังคมศึกษา: แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	76
Inspiring social studies learning: a learner-centered teaching approach พระอนันต์ศักดิ์ กุศลจิตโต, พระสมุห์ฉลวย เทวโสโร	
สังคมศึกษากับบทบาทการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษาประเพณีวันสงกรานต์	85
Social studies and the role in preserving Thai culture: a case study of the Songkran festival พระมหาสมบัติ ฐานวโร, เอกรัตน์ มาพะตุง, พระวีรศักดิ์ สุขน้อย	
นวัตกรรมทางเทคโนโลยีกับการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน	95
Technological innovation and student competence enhancement มณฑลสิริ เลาหบุตร, พระวิเทศพรหมคุณ, พระมหาสมบุญ สุธมโม, ทิพวัลย์ บริพันธ์	
พุทธวิธีการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ AI สำหรับคน Gen Z ในประเทศไทย	107
Buddhist methods of teaching English using ai for Gen Z in Thailand พระครูสุเมธจันทสิริ	

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบการบูรณาการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้มัธยมศึกษาที่ 3 จังหวัดปทุมธานี	118
Integrated learning management based on the four factors of influence to develop learning outcomes in the subject of history at the secondary education promotion center 3, Pathum Thani province ฐานกร พิกุลทอง, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, สายรุ้ง บุปผาพันธ์	

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
133

Project-based learning management based on the four noble truths to enhance learning achievement in social studies subject for lower secondary level students Pathum Thani city district learning promotion center Pathum Thani province

ปานิสรรา นันทโชตวาทีน, สายรุ้ง บุปผาพันธ์, สุวัฒน์ รักขันโท

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีของสังคมวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
146

Developing a learning activity set using the 5w1h technique combined with the Threefold training to enhance academic achievement in social studies, religion, and culture: a case study of grade 5 students on the topic of good citizenship

เบญจวรรณ เพิกอินทร์, สายรุ้ง บุปผาพันธ์

การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเทพมิตรศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
158

The application comparison learning management with the principle of the 4 paths in accomplishment of thepmitr suksa school teacher, surat thani province

อลงกรณ์ ศรีบุตรดา, สายรุ้ง บุปผาพันธ์, สมชัย ศรีนอก

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน้าที่ของชาวพุทธ โดยใช้การสอนแบบปจฺฉา วิสัณฺหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
175

Development of learning achievement on the duties of Buddhists using the Q&A teaching method for primary school students at the Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ปราโมทย์ แสนกล้า, ไพฑูรย์ การเพียร, อภิรมย์ สีนชุม

กลุ่ม สังคมศาสตร์

บทความวิชาการ

บทบาทผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
191

The role of local leaders in participating in local elections

พันธุ์ เชิดชัย ไสรมรรค, ศตวรรษ สงกาพันธ์, ชงชัย สิงอุดม, อัจฉราวรรณ ไชยะเขียว

สังคหัตถุธรรมเพื่อการบริหารงานขององค์กร
203

The principles of Sanghavatthu Dhamma to the administration of an organization

พระบัณฑิต ปณฺธิโต, พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระครูกิตติวราทร, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

ไรเดอร์อาชีพที่ได้รับอิทธิพลของทุนนิยมสมัยใหม่ Professional riders influenced by modern capitalism <i>นราวิทย์ วันทาแทน</i>	214
การบริหารแบบ Benchmarking ในยุคดิจิทัล Benchmarking management in the digital age <i>เด่นภูมิ อินตะวัง, สุรเชษฐ์ คำใจ</i>	229
การพัฒนาชุมชนตามหลักสารานิยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Community development according to Saraniyadhamma principles of local administrative organization administrators <i>พระประยุทธิ์ ไกรเพชร, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วรภริ มุลลิน, ปิยวรรณ ศิริเดชขจร</i>	235
การเสริมสร้างภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารองค์การ Enhancing leadership qualities based on the Brahmavihara for organizational executives <i>พูนิชัย กำจัดภัย, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วรภริ มุลลิน, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ</i>	246
การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศ Application of principle 4 to promote political participation in the country <i>ชัยภาณุ กันท์อเนกขยากุล</i>	258
การประยุกต์หลักพละธรรม เพื่อการบริหารสู่สังคมวิถีพุทธ Application of the principles of physical virtue for management towards a Buddhist society <i>พระมหาเชิดศักดิ์ สุชีโว, พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระมหาวิคิต ธีรวิโส, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ</i>	272
การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ต้องขังตามหลักกัณฐิธรรม 4 The development of inmates' personality based on the four principles <i>สุดารัตน์ ภูมิครสาร, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	284
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ Human resource development for enhancing public sector work efficiency <i>พระวรเชษฐาภรณ์ ชาครธมโม, พระมหาวิคิต ธีรวิโส, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วรภริ มุลลิน, ปิยวรรณ ศิริเดชขจร</i>	292
หลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาระบบงาน : เทศบาลตำบลธาตุ อำเภอยะเขยงคาน จังหวัดเลย Improving the quality of education in a situation of scarcity <i>วราภรณ์ ธนะสุตร, ศตวรรษ สงกาพันธ์, ธงชัย สิงอุดม, อัจฉราวรรณ ใจยะเขยว</i>	306

การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย Public participation in democratic development <i>ปานิสรา อินทราวุธ, พระครูเมธีรัตนบมจิต, สุวารี รวบทองศรี</i>	317
การพัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะตามหลักพุทธธรรมของภาครัฐ Development of public service quality based on Buddhist according to buddhadhamma in the government sector <i>พระสุรศักดิ์ สาทโร, พระปลัดสุระ ญาณธโร, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี, วันชัย ชูศรีสุข</i>	326
การบริหารงานบุคคลกับการจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล Personnel management and public sector management according to the principles of good governance <i>รพีพงศ์ นิตสมบุญ, ธงชัย สิงอุดม, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	340
ผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย ต่อการสร้างประตูระบายน้ำศรีสองรัก The impact on the population in Loei province from the construction of the Sri Song Rak water gate <i>ปวิยธิดา ทาศิริ</i>	349
การพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่ Development in the modern rural society <i>พระอธิการวิชาญ อาทโร (มวาทอง)</i>	356
แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองน่านสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ Guidelines for developing marketing strategies for nan traditional fabrics products towards a creative economy <i>ฉัพล यरรง, พระครูสังฆรักษ์เชษฐา ปิยสาสโน, พระครูสมุห์ทวีวิทย์ อธิสุวรรณโณ</i>	368
การประยุกต์ใช้หลักภavana 4 เพื่อการพัฒนาชุมชน Application of the four bhavana dhamma for community development <i>พระอัมฤทธิฐานโย (รุ่งเรือง), พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี</i>	378
ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 Buddhist leadership and educational development in the 21 st century <i>พระเทพวัชรลธิเมธี</i>	394
องค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาชุมชนตามวิถีพุทธ The role of the subdistrict administrative organization in community development based on Buddhist principles <i>พระอำนาจ เตชวโร, พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระมหามานะ ปิยภาณี, วันชัย ชูศรีสุข</i>	406

ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ Good governance in new public management <i>พระครูสมุห์ทิวชัย ธีรสุวณฺโณ</i>	420
การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล Integrating buddhist principles in personnel management of sub-district administrative organizations <i>ภริสรัฏฐ์ ลิธิปัญญาภักดิ์, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญู</i>	432
ผลกระทบของสื่อออนไลน์ในยุคดิจิทัลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในสังคมประชาธิปไตย The impact of online media in the digital age on youth engagement in political participation with in a democratic society <i>สุตรารัตน์ ต้นทอง, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วันชัย ชูศรีสุข, พระมหามานะ ปิยภาณี, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญู</i>	446
บทบาทการรัฐประหารในอดีต และอนาคตของไทย The role of past coups and the future of Thailand <i>ประคอง มาโต, พระครูอรุณปิยกิจ (ภูมิสิษฐ์), พระครูสมุห์สุวรรณ อคฺควณฺโณ</i>	457
การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กร Integrating the four bases of power to promote efficiency organizational performance <i>ธงชัย สายแก้ว, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วันชัย ชูศรีสุข, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี, วัชรกร อนุพันธ์</i>	471
การปกครองท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมาภิบาลของกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน Local governance by subdistrict headmen and village headmen in accordance with Buddhaddhamma governance <i>ปาณิศา สอนเพิ่ม, สมบัติธรร นามทอง, พระปลัดสุระ ญาณธโร, วันชัย ชูศรีสุข, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี</i>	486
หลักสังคหัตถุธรรมกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของภาครัฐ The principles of Sangahavatthu in relation to improving the quality of public service provided by government agencies <i>พระเจตสฤทธิ ภาทโก, พระปลัดสุระ ญาณธโร, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญู, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี, พระครูเกษมอาจารย์สุนทร</i>	501
การพัฒนาการบริหารงานตามหลักพลธรรม 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล The development of administrative management based on the four powers (Bala Dhamma) in subdistrict administrative organizations <i>พระครูวิชัยบรรพตธรรม วิชโย (ปานทอง), พระปลัดสุระ ญาณธโร, วรภูมิ มูลสิน, วันชัย ชูศรีสุข, พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญู</i>	515

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน จังหวัดเลย ตามหลักอปริหานิยธรรม Promoting local political participation of the people of loei province according to the principles of Aparihaniyadhamma <i>พระมหาไพโรจน์ อุดมธมโม, ศตวรรษ สงกาพันธ์</i>	528
วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยปัจจุบัน: บทวิเคราะห์ตามทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง Political culture in contemporary thai society: an analysis based on the theory of change <i>สุธิตรา นามวงษา</i>	538
หลักการพูดในพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อสร้างผู้นำ The principles of speaking in Theravada Buddhist philosophy to create leaders <i>สังสุข ภาแก้ว, ศตวรรษ สงกาพันธ์, อัจฉรวรรณ ใจยะเขียว</i>	546
การใช้หลักธรรมแก้ไขความเชื่อความศรัทธาบนความขัดแย้งในสังคมคนไทย: แนวทางสู่ความสมานฉันท์ Using dhamma to resolve conflict, belief and faith in Thai society: a guide to reconciliation <i>พระครูเกษมอาจารย์สุนทร (ชนุชรัมย์), พระมหาอุทตพิชาญ โยธาสโน, วัชรกร อนุพันธ์, พระวิชาญ วิสุทโธ, เสือ สัชชานนท์</i>	552
ความรู้ทั่วไปทางรัฐศาสตร์ : กรณีศึกษาวิเคราะห์มุมมองระบบอุปถัมภ์ในสังคม General knowledge in political science : a case study analyzing the perspective of the patronage system in society <i>เศรษฐพร หนูนุช, เอกรัตน์ มาพะตุง</i>	560
การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล Disaster management by subdistrict administrative organizations <i>วรพล วรสุวรรณโรจน์, สุทัศน์ อาสนาชัย, ภูวเดช สีนทับศาล</i>	568
ดอกสะแบง: สีเส้นการท่องเที่ยวแห่งบุรีรัมย์ Dok Sabang: The colorful tourism of Buriram <i>รุ่งสุริยา หอมวัน, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, ทิพย์ ชันแก้ว</i>	577
หลักอิทธิบาท 4 กับการพัฒนาภาวะผู้นำในภาครัฐ The 4 Iddhipada principles and leadership development in the public sector <i>กฤษกร กิตติปาโล (หาสุข)</i>	591

บทความวิจัย

- ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร** 599
 The motivation factors of performance of officials in bang na district bangkok metropolitan administration
ณัฐทิวัต โกศลสมบุรณ์, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระมหามานะ ปิยภาณี
- ภาวะผู้นำเชิงบวกที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรกรมบัญชีกลาง ในช่วง Work from Home** 613
 Positive leadership affecting work motivation of personnel at comptroller general's department during work from home
เพ็ญพรรณ ประทุมโชน, วิรัช สงวนวงศ์วาน
- การบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลแบงค็อก บีทีเอส เอฟซี** 625
 The management of Bangkok BTS FC Futsal Club
ธาดา บัวทิม, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ
- การพัฒนาสมรรถนะของนักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในการแข่งขันของนักกีฬาฟุตบอล สโมสรฟุตบอลมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เอฟซี** 635
 The developing athletes' performance for excellence in competition of football players, Kasem Bundit University football club
กิตติพงศ์ จำเริญ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ
- คุณภาพการให้บริการของศูนย์เยาวชนหลักสี่ กรุงเทพมหานคร** 647
 The quality of services provided by the laksi youth center
นิธิพร รอดคำทุย, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี, พระวิชาญ วิสุทโธ
- ผลกระทบจากนโยบายการจัดระเบียบการค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร** 657
 The impact of hawkers and stalls reorganization policy in Thung Khru district, Bangkok metropolitan administration
ปวีรพร ใต้ะยี่, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ
- ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร** 671
 Performance efficiency of municipal officials of rat Burana district, Bangkok metropolitan administration
สมภาพ ทับทวี, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระมหามานะ ปิยภาณี, ลัดดาวัลย์ คงดวงดี
- คุณภาพการให้บริการของศูนย์กีฬาในร่มมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต** 681
 Service quality of the indoor sports center of Kasem Bundit University
สุธาสินี ชื่นหมื่นไวย, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเก็บขยะมูลฝอยฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตลาดพร้าว 692

Quality of work life of garbage collector of public cleanliness and public park section, Lat Phrao district, Bangkok metropolitan administration

อารัฐพงษ์ สะครัมย์, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, วันชัย ชูศรีสุข

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลพังงา จังหวัดสงขลา 704

Quality of work life of personnel of pang la sub-district administrative organization, Songkhla province

อารีญา แซ่หลี่, ประสาน บุญโสภาคย์, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ

แนวทางการส่งเสริมอาชีพของกลุ่มผู้หนดแผนไทยในเขตเทศบาลเมืองน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 716

Guidelines for promoting the careers of Thai massage groups in Nan Municipality Mueang district, Nan province

อนันต์ จิตอารี, พระครูพิพิธวัชรกิจโกศล

บทบาทพระสงฆ์ในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดสีโควนาราม ตำบลกังแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ 728

The role of monks in public welfare activities of wat Sikho Wana Ram, Kang Aen subdistrict, Prasat district, Surin province

พระธนชัย ธนบุญโญ (ล้ำเหลือ), มีนา ทนคง ฮามิลตัน, พระสุรศักดิ์ สาทโร (ตั้งอยู่)

**กลุ่ม
มนุษยศาสตร์**

บทความวิชาการ

บทบาทของกีฬาฟุตบอลในฐานะเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนไทยผ่านมิติทางปรัชญา 745

The football as an important tool in the development of Thai youth through a philosophical

สิทธิทัศน์ รังงาม, กนกเพชร รังงาม

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการเผยแผ่หลักธรรมและการสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนา: โอกาสและความท้าทายในบริบทสังคมไทย 753

The influence of social media on dhamma propagation and faith building in Buddhism: opportunities and challenges in Thai society context

พระครูพิพิธจารุธรรม, พระครูรัตนสุตาภรณ์, เจริญ มณีจักร์

พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการทำแท้ง 760

Buddhist ethics and the abortion problem

สุภาวิญญ์ วิจารณ์

การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ	774
Learning English vocabulary to communicate Buddhism and Thai culture effectively <i>สุทัศน์ อาสนาชัย, วรพล วรสุวรรณโรจน์, ภูวเดช สันทับศาล</i>	
วัฒนธรรมความเชื่อในนวนิยาย ดวงใจคา	785
Cultural beliefs in the novel Duangjai Kacha <i>สุภัชญา สวัสดิ์โยธิน</i>	
ปรัชญาวิถี : การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่ยั่งยืน	800
Philosophy of Way: Learning to Develop Sustainable Life Skills <i>ภูวเดช สันทับศาล, สุทัศน์ อาสนาชัย, วรพล วรสุวรรณโรจน์</i>	
ภาคผนวก	811

การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล DISASTER MANAGEMENT BY SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

วรพล วรสุวรรณโรจน์¹, สุธัน อาสนาชัย², ภูวเดช ลินทับศาล³
Worapol Worasuwanroj¹, Sutas Asanachai², Phuwadet Sintapsan³
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,3}
Phuttha Chinarat Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University^{1,3}
woraphon.wor@mcu.ac.th¹

บทคัดย่อ

การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัยตามกรอบกฎหมายและยุทธศาสตร์ของรัฐ อาทิ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานด้านสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การจัดการสาธารณภัยจำเป็นต้องครอบคลุมในทุกระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และภายหลังจากเหตุการณ์สิ้นสุด ทั้งนี้สาธารณภัยอาจมีที่มาจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว หรือจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อุบัติเหตุและอัคคีภัย ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การบริหารจัดการโดยรวม การเตรียมความพร้อมและการป้องกัน การควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัย การบรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินผลกระทบ และการจัดทำมาตรการรับมืออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยเน้นการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับตำบล การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและอาสาสมัคร รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการรับมือกับสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการสาธารณภัย, องค์การบริหารส่วนตำบล, การจัดการความเสี่ยง

Abstract

Disaster management undertaken by Sub-district Administrative Organizations (SAOs) plays a pivotal role within the legal and strategic frameworks established by the government. This includes adherence to key legislative instruments such as the Sub-district Council and Sub-district Administrative Organization Act, the Disaster Prevention and Mitigation Act, and the National Disaster Prevention and Mitigation Plan. The primary objectives are to ensure that disaster management operations are effective,

aligned with governmental policies, and consistent with the 20 Year National Strategy. Comprehensive disaster management must encompass all phases: pre-disaster preparedness, response during the disaster, and post-disaster recovery. Disasters may stem from natural causes such as earthquakes or human activities such as industrial accidents and fires each posing significant threats to community safety and stability. Effective disaster management requires the integration of five key components: (1) overarching management, (2) preparedness and prevention, (3) emergency response and rescue, (4) relief efforts, and (5) sustainable rehabilitation and development. This process should be supported by rigorous risk analysis, impact assessment, and the implementation of systematic response mechanisms. SAOs can play a proactive role by formulating localized disaster prevention and mitigation plans, establishing local emergency operations centers, enhancing the capacities of personnel and volunteers, and fostering collaboration with relevant agencies at all administrative levels. Such efforts are essential to building resilience and ensuring a sustainable approach to disaster risk reduction

Keywords: Disaster Management, Subdistrict Administrative Organization, Risk Management

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ถือว่าเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนตามพระราชบัญญัติมีภารกิจสำคัญคือการจัดทำบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การรักษาพยาบาล และการจัดให้มีการศึกษา สำหรับหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นภารกิจหนึ่งตามมาตรา 67 (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2568) นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีบทบาทตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 20 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย ถือได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานแรกที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น

ดังนั้น การเรียนรู้การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นการฉายภาพถึงสิ่งที่เป็นอยู่และกำลังจะเป็นในอนาคตเป็นสิ่งที่สมควรต้องกระทำในเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงในการจัดการสาธารณภัย บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และการจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลพอสังเขปไว้ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุข

คำว่า สาธารณภัย ปรากฏเป็นกฎหมายในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 4 กล่าวไว้ว่า สาธารณภัย “หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2568) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาธารณภัยได้ครอบคลุมทั้งภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์เป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นเองจำเป็นต้องมีการจัดการสาธารณสุขอย่างเหมาะสม ในเรื่องนี้ เอกราช บุญเรือง และ โอนทัย หาระสาร (2564) กล่าวว่า กระบวนการของการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีประสิทธิผล จะต้องเป็นการจัดการภัยพิบัติในเชิงรุก มีการบูรณาการ เป็นการจัดการในเชิงภาพรวม และให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนของการจัดการภัยพิบัติทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้การจัดการภัยพิบัติตามแนวทางดังกล่าวจะช่วยลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์จากภัยพิบัติลงได้ สอดคล้องกับ อิศระ สุวรรณบล (2540) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการเกี่ยวกับสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ อาจประเมินจากลักษณะนี้ 1) มีนโยบายและแผนสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ กับมีการปฏิบัติตามนโยบาย และแผนนั้นเพื่อให้มีความพร้อมรับสาธารณสุข ทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ทั้งจากการจราจร การทำงานบ้านและสถานศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะต้องมีการกำหนดการบริหารจัดการสาธารณสุขไว้ในการพัฒนาทุกระดับ และทุกอาณาบริเวณจะต้องมีการกำหนดแผนเฉพาะด้าน เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการติดต่อสื่อสารโทรคมนาคม ด้านการบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดถึงนโยบายในระดับกระทรวง ซึ่งจะต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าวด้วย และ 2) มีการบริหารจัดการที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยระดมความพยายามและทรัพยากรของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมมือประสานการปฏิบัติงานอย่างเป็นเครือข่าย และเป็นระบบตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันต้องสร้างระบบบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ใช้นโยบาย และแผนเป็นตัวนำภายใต้กฎหมายและเงื่อนไขปัจจุบันโดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน

2. การเตรียมพร้อมและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย 1) มีจุดเน้นที่จะป้องกันบรรเทาแทนการช่วยเหลือช่วยชีวิตเมื่อเกิดสาธารณภัยแล้ว 2) มีการเตรียมพร้อมทั้งด้านสถาบัน (องค์กรบริหาร กฎหมาย กฎเกณฑ์บังคับ นโยบายและแผน ฯลฯ) และด้านกายภาพ (ทรัพยากร การจัดการ ระบบข่าวสารข้อมูล ฯลฯ) 3) มีการสร้างระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพด้านการพยากรณ์ ทั้งอากาศ แผ่นดินไหว และอุทกภัย ให้มีสมรรถนะในการเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าวผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ 4) มีระบบข้อมูลเพื่อการจัดการสาธารณสุข โดยออกแบบวางระบบและรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้หน่วยงานหลักบริหารจัดการสาธารณสุขเป็นแม่

ข่ายเชื่อมโยงระบบข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) มีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักของสาธารณชนเกี่ยวกับภัยอันตรายจากภัยพิบัติและอุบัติเหตุต่าง ๆ สร้างความรู้ความเข้าใจและความเชื่อว่าการลดความสูญเสียนั้นอาจจะทำได้ถ้าดำเนินการมาตรการป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6) มีการวางแผนและคู่มือปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่น

3. การควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัย 1) มีความฉับไวในการสั่งการ มีเอกภาพในการสั่งการและอำนวยความสะดวก 2) สามารถจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วเพื่อเป็นศูนย์บัญชาการ

3) มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งระบบสื่อสารเครือข่ายทดแทนในยามฉุกเฉิน 4) การใช้กำลังทหารในยามฉุกเฉิน ซึ่งอาจมีกิจกรรมหลายประการที่อาจทำได้ เช่น การค้นหาและกู้ภัย การสำรวจและประเมินสถานการณ์ การเข้าควบคุมสถานการณ์ และช่วยงานศูนย์ปฏิบัติการของจังหวัด การเข้าควบคุมจุดตรวจการเข้าสู่ระบบติดต่อสื่อสารของทหาร การปฏิบัติงานของทหารช่าง ฯลฯ และ 5) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนซึ่งมีบทบาทอย่างมาก

4. การบรรเทาทุกข์ 1) การช่วยเหลือทางการแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือทางการแพทย์ ณ จุดเกิดเหตุเพื่อช่วยชีวิตในขั้นต้น มีโรงพยาบาลและการเตรียมการรับส่งผู้ป่วยฉุกเฉินกับการรณรงค์ด้านต่าง ๆ เพื่อลดอุบัติเหตุและสาธารณภัย 2) การช่วยเหลือด้านประชาสัมพันธ์ โดยช่วยเหลือตั้งแต่ปัจจัยสี่ให้สามารถดำรงชีวิตในยามฉุกเฉินต่อไปได้และ 3) การให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น บริการข่าวสารผู้ประสบภัย การเจรจากับนายจ้างเกี่ยวกับเงินชดเชย ฯลฯ

5. การฟื้นฟูบูรณะและการพัฒนา 1) การช่วยเหลือหลังจากภัยพิบัติที่จะช่วยให้ชุมชนที่ประสบภัยกลับสู่สภาพเดิม และ 2) การพัฒนาเพื่อให้ผู้ประสบภัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีการพัฒนาแบบยั่งยืนและสมดุล

สรุปได้ว่า สาธารณภัยเกิดขึ้นได้จากธรรมชาติ เช่น อัคคีภัย วาตภัย ภัยอื่น ๆ เช่น แผ่นดินไหว และที่เกิดขึ้นจากมนุษย์เป็นผู้กระทำ เช่น อุบัติเหตุ การจัดการต้องทำก่อน ระหว่าง และหลัง โดยมีการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพอยู่ 5 ประเด็น กล่าวคือ 1. การบริหารจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ 2. การเตรียมพร้อมและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย 3. การควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัย 4. การบรรเทาทุกข์ และ 5. การฟื้นฟูบูรณะและการพัฒนา

แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงในการจัดการสาธารณภัย

ความเสี่ยงมีความหมายหลายมุมมอง เช่น โอกาสการเกิดขึ้น การคลาดเคลื่อนของการคาดการณ์ ความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยง ซึ่งหมายถึงกระบวนการในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับ กิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรบริหารส่วนตำบลลดความเสียหายจากความเสียหายให้มากที่สุด โดยในการบริหารจัดการความเสี่ยง ศิริพร ศรีกาญจนา (2557) ให้ทัศนะว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การระบุชี้ว่าองค์กรกำลังมีภัย เป็นการระบุชี้ว่าองค์กรมีภัยอะไรบ้างที่มาเผชิญอยู่ และอยู่ในลักษณะใดหรือขอบเขตเป็นอย่างไร นับเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารความเสี่ยง

2. การประเมินผลกระทบของภัย เป็นการประเมินผลกระทบของภัยที่จะมีต่อองค์กรซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินความเสี่ยงที่องค์กรต้องเตรียมตัวเพื่อรับมือกับภัยแต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด

3. การจัดทำมาตรการตอบโต้ต่อความเสี่ยงจากภัย การจัดทำมาตรการตอบโต้ต่อความเสี่ยงเป็นมาตรการที่จัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วในการประเมินผลกระทบของภัย มาตรการตอบโต้ที่นิยมใช้เพื่อการรับมือกับภัยแต่ละชนิด อาจจำแนกดังนี้

3.1 มาตรการขจัดหรือลดความรุนแรงของความอันตรายของภัย ที่ต้องประสบ มาตรการที่ป้องกันผู้รับภัยมิให้ต้องประสบภัยโดยตรง เช่น ภัยจากการที่ต้องปีนขึ้นไปในที่สูงก็มีมาตรการป้องกันโดยต้องติดเข็มขัดนิรภัย กันการพลัดพลั่งตกลงมา ภัยจากไอระเหยหรือสารพิษก็ป้องกันโดยออกมาตราการให้สวมหน้ากากป้องกันไอพิษ เป็นต้น

3.2 มาตรการลดความรุนแรงของสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น กรณีเกิดเพลิงไหม้ในอาคาร ได้มีการขจัดและลดความรุนแรง โดยออกแบบตัวอาคารให้มีผนังกันไฟ กันเพลิงไหม้ลุกลามไปยังบริเวณใกล้เคียง และมีการติดตั้งระบบสปริงเกอร์ ก็จะช่วยลดหรือหยุดความรุนแรงของอุบัติเหตุภัยลงได้

3.3 มาตรการกักภัย ก็เป็นการลดความสูญเสียโดยตรงลงได้มาก

3.4 มาตรการกลับคืนสภาพ ก็เป็นอีกมาตรการในการลดความเสียหายต่อเนื่องจากภัยหรืออุบัติเหตุแต่ละครั้งลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) ที่ได้ให้ทัศนะว่า มาตรการรับมือกับภัย 5 มาตรการ หรือ 5R ไว้ว่า

R1 Readiness ความพร้อมพร้อมองค์กรต้องเตรียมความพร้อมระบบการบริหารความเสี่ยง ให้มีความพร้อมในการจัดทำมาตรการขจัดหรือควบคุมภัยต่าง ๆ เอาไว้ล่วงหน้า

R2 Response การตอบสนองอย่างฉับไว เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นระบบต้องมีสมรรถนะที่เพียงพอในการตอบโต้ภัยแต่ละชนิดอย่างได้ผลและทันเวลา

R3 Rescue การช่วยเหลือภัย เป็นกระบวนการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินขององค์กร ที่ได้ผลและทันเวลา

R4 Rehabilitation การกลับเข้าไปทำงาน เมื่ออุบัติเหตุสิ้นสุดลงแล้วต้องกลับเข้าไปที่เดิมให้เร็วที่สุดเพื่อ การซ่อมแซม การเปลี่ยนใหม่ หรือการสร้างขึ้นใหม่ (Rebuild) เพื่อให้อาคารสถานที่พร้อมที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ อาจรวมไปถึงการประกันภัยด้วย

R5 Resumption การกลับคืนสู่สภาวะปกติ องค์กรสามารถเปิดทำการ หรือ ดำเนินธุรกิจต่อไปตามปกติได้เสมือนว่าไม่มีอุบัติเหตุมาก่อน

Response กับ Rescue อาจจะเหมือนเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ความจริงแล้วแตกต่างกัน โดยขอยกตัวอย่าง กรณีเกิดอัคคีภัย อุปกรณ์ดับเพลิงอัตโนมัติ รวมถึง Fire Alarm คือขั้นตอนของ Response แต่ไฟฉุกเฉินและเครื่องช่วยหายใจ เพื่อให้พนักงานสวม เพื่อหนีออกจากอาคาร เป็นขั้นตอนของ Rescue

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงคือการไม่แน่นอนมีโอกาสเกิดขึ้นหรือคลาดเคลื่อนจากการคาดการณ์ โดยต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงในการจัดการสาธารณภัย อันมีองค์ประกอบกล่าวคือ การระบุ

ชี้ว่าองค์กรกำลังมีภัย การประเมินผลกระทบของภัย และการจัดทำมาตรการตอบโต้ต่อความเสี่ยงจากภัย

บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 67 (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยังมีบทบาทพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 20 ในการจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่โดยบูรณาการเข้ากับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564–2570 ตามหลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย อันเป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวงจรเพื่อรับมือกับภัยที่มีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้นและอาจมีรูปแบบการเกิดไม่ซ้ำเดิม จึงไม่จำเป็นต้องมีการจัดการตามลำดับก่อนหลังเสมอไป (Non - Linear) โดยเป็นการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแต่ละกระบวนการ ดังนั้น จึงเป็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการจัดการสาธารณภัยในแต่ละช่วงเวลาการเกิดสาธารณภัย อาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Overlap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติตามกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในระดับปฏิบัติ (6) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอบป.อบต.) ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2564)

สรุปได้ว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสาธารณภัยเป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ อันเป็นบทบาทสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติตามเพื่อให้การแก้ไขปัญหาสาธารณภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การจัดการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดการสาธารณสุขได้ถูกระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นการจัดการภัยพิบัติได้ถูกจัดวางไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายใต้ 2 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มีการกำหนดให้มีการพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสถานะไม่ปกติ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง ภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ยังกำหนดให้มีการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับอย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศและนานาชาติอีกด้วย (ศิริรักษ์ สิงห์เสมอ และคณะ, 2564) นอกจากนี้การดำเนินการตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ระบุไว้หรือที่เกี่ยวข้องยังมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งเรื่องนี้ เอกราช บุญเรือง และอโณทัย หาระสาร (2564) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดโดยสรุปว่า ข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและการบริหารที่กระจายอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลาง การมีการเมืองเข้าไปแทรกแซงในการบริหารจัดการ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และยังมีขาดนโยบายในการดำเนินการที่ชัดเจนและไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากไม่เคยเกิดสาธารณภัยบางประเภท จึงยังไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ อีกทั้งยังขาดการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ และถึงแม้มีการจัดทำแผนรองรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ แต่ไม่เคยจัดการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติตามแผนที่จัดทำขึ้น ส่งผลให้ที่ผ่านมาการบริหารจัดการภัยพิบัติจึงเป็นเพียงการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าและแผนงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนจำเป็นต้องดำเนินการในการจัดการสาธารณสุข โดยสามารถดำเนินการได้ทั้งในก่อนเกิดสาธารณภัย ระหว่างเกิดสาธารณภัย และหลังสาธารณภัย ดังนี้

1. การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับตำบล เป็นกระบวนการวางแผนเชิงระบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ทรัพยากรที่มี และกำหนดแนวทางการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ แผนดังกล่าวครอบคลุมการป้องกัน การเตรียมพร้อม การรับมือ และการฟื้นฟูหลังเกิดภัย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและลดผลกระทบจากสาธารณภัยในระยะสั้นและระยะยาว

2. การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสาธารณสุขระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงาน ควบคุม และอำนวยความสะดวกให้แก่สถานการณ์ฉุกเฉินอย่างเป็นระบบ ศูนย์ดังกล่าวทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ และสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยเน้นการบูรณาการทรัพยากรทั้งจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้การตอบสนองต่อสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่น

3. การฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมของบุคลากรและอาสาสมัคร เป็นกระบวนการสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันและรับมือกับสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน การดำเนินการดังกล่าวครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงการจัดการซักซ้อมแผนปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความพร้อมเพรียง และการประสานงานที่เป็นระบบเพื่อจัดการสาธารณภัยโดยเน้นชุมชนเป็นฐานในการดำเนินการ

4. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัยอย่างบูรณาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงข้อมูล ทรัพยากร และการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานดังกล่าวช่วยลดความซ้ำซ้อน สร้างความคล่องตัวในการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การประสานงานที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างการสื่อสารที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของทุกภาคส่วน

สรุปได้ว่า การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันต้องคำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทั้งก่อนเกิดก่อนเกิดสาธารณภัย ระหว่างเกิดสาธารณภัยและหลังสาธารณภัยใน 4 ประเด็น คือ 1) การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับตำบล 2) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น 3. การฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมของบุคลากรและอาสาสมัคร และ 4) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทสรุป

การจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทตามกรอบกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางและอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานด้านสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์ 20 ปี การจัดการสาธารณภัยจึงถือว่าเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องอาศัยกระบวนการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และภายหลังจากเหตุการณ์สิ้นสุด โดยสาธารณภัยอาจเกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2568 ที่ประเทศเมียนมา แต่ส่งผลกระทบมาถึงประเทศไทยจนได้รับความเสียหาย หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อุบัติเหตุและอัคคีภัย ทั้งนี้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องพิจารณาองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่ การบริหารจัดการโดยรวม การเตรียมพร้อมและการป้องกัน การควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัย การบรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง การระบุภัยที่อาจเกิดขึ้น การประเมินผลกระทบ และการจัดทำมาตรการตอบโต้ภัย ถือเป็นกระบวนการพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความมั่นคงในระดับชุมชน โดยต้องอาศัยการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการตัดสินใจเชิงนโยบายและการวางแผน

ปฏิบัติการอย่างเหมาะสม ในการขับเคลื่อนการจัดการสาธารณสุขให้เกิดผลเป็นรูปธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องดำเนินการใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับตำบล (2) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการสั่งการและประสานงาน (3) การฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมของบุคลากรและอาสาสมัครในพื้นที่ และ (4) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ ลดความเสียหาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. **พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550**. ออนไลน์. แหล่งที่มา https://law.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_law/194/site/download/31652/download?TypeMenu=MainMenu&filename=d8ac3b01ba19729174a8f1e63c9e937c.pdf สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2568.
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2557). **การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: แมคกรอฮิลล์.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2564). **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570**. กรุงเทพมหานคร: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์.
- ศิริพร ศรีกาญจนา. (2557). แนวทางการรับมือแผ่นดินไหวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย. **รายงานวิจัย**. สำนักวิชาศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ศิริรักษ์ สิงหสม และคณะ. (2564). การศึกษาวิจัยกลไกการบริหารจัดการสาธารณสุขในระดับพื้นที่. **วารสารสังคมศาสตร์**. 51(1): 6.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2568). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537**. ออนไลน์. แหล่งที่มา <https://krisdika.ocs.go.th/librarian/get?sysid=415176&ext=htm> สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2568.
- อิสระ สุวรรณบล. (2540). **การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธารณสุข**. โครงการปรับภาพราชการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ 2540.
- เอกราช บุญเรือง และ โอนทัย หาระสาร. (2564). การพัฒนาศักยภาพในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **วารสารการเมืองการปกครอง**. 11(1): 239-241.